

Hvorfor egenarkivere?

Fagdag egenarkivering, Tromsø 19.02.2013

Open Access-rådgiver Jan Erik Frantsvåg
Universitetsbiblioteket i Tromsø

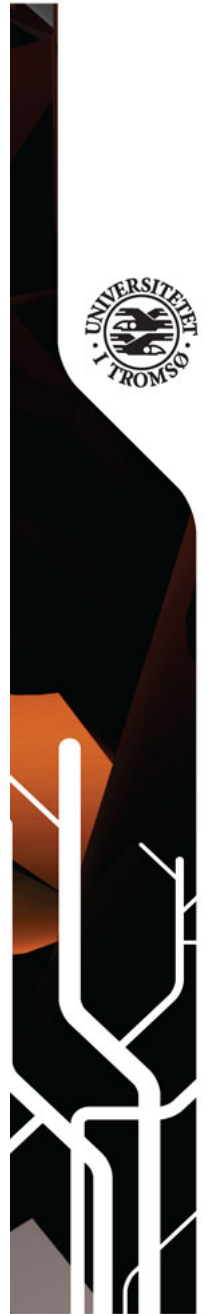
Litt om meg ...

- Bankøkonom, cand.mag. i samfunnsfag fra UiB, master i dokumentasjonsvitenskap fra UiT (2011)
- 13 år i bank – betalingsformidling og IT
- 13 år i universitetsadministrasjonen – økonomi og IT
- 6 (snart 7) på UB – Open Access
 - Septentrio, publiseringsfond, litt Munin
 - Publiserer en del om Open Access
- Deltaker i RoMEO for Norge, OpenAIRE(plus)
- Styremedlem i SPARC Europe, medlem i DOAJ advisory board

Lite tilbakeblikk

- Vitenskapen som spesialitet vokste frem i løpet av 1700- og 1800-tallet.
- Tidligere en del av den allmenne debatt for den opplyste allmennhet – «den borgerlige offentlighet»
- Spesialisering og språk trakk vitenskapen ut av den allmenne debatten

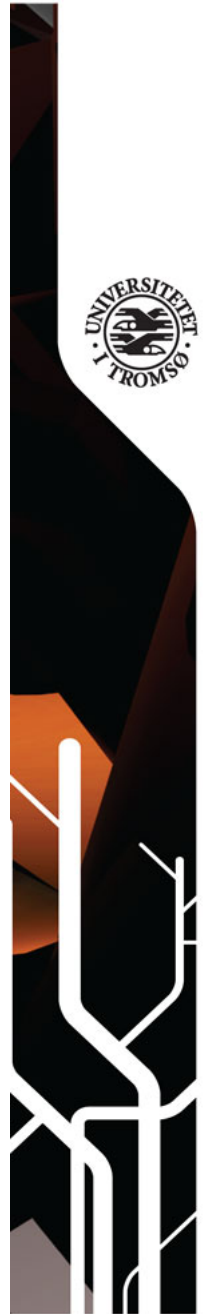
Dagens publiseringsystem

- Vokste frem gradvis
 - De første tidsskrift 1665
- I dag er publisering av fagstoff dominert av profittsøkende forlag
- Kontroll over lesernes tilgang, og utestengning av ikke-betalere, den eneste metoden for å sikre inntjening
- Allmennheten (samfunnet) betaler alt, men får ikke tilgang

1990-tallet/tidlig 2000-tall

- Tidsskriftkrisen
 - Stadig flere tidsskrifter
 - Stadig økende kostnader
 - Kutt i abonnementene på UB-ene
- Internett
 - Nesten gratis distribusjon av informasjon
- Forlagene
 - Fusjonerer
 - Øker prisene på abonnementer
 - Drøy profitt

Open Access-historikk

- Begrep fra årtusenskiftet
 - Budapest-deklarasjonen 2002
 - Berlin- og Bethesda-deklarasjonene 2003
- Realitetene bak begynte på tidlig 1990-tall
- Har fått vind i seilene i løpet av de siste 7–8 årene

Hva betyr Open Access?

- By "open access" to this literature, we mean its free availability on the public internet, permitting any users to read, download, copy, distribute, print, search, or link to the full texts of these articles, crawl them for indexing, pass them as data to software, or use them for any other lawful purpose, without financial, legal, or technical barriers other than those inseparable from gaining access to the internet itself. The only constraint on reproduction and distribution, and the only role for copyright in this domain, should be to give authors control over the integrity of their work and the right to be properly acknowledged and cited.
 - Budapest Open Access Initiative 14.02.2002 (<http://www.soros.org/openaccess/read.shtml>)
- Fri tilgang til vitenskapens tekster
 - uhindret av økonomi
 - adgang til videre bruk og distribusjon

Open Access

- Et politisk standpunkt
 - Allmennheten som finansierer forskning skal også ha tilgang til resultatene
 - Demokratisering og informering av debatten
 - Solidaritet med fattige forskere
- Når flere lesere
 - Allmennheten
 - Forskere i fattige institusjoner/regioner
 - Lærere og elever
 - Profesjonsutøvere
 - Næringsliv
 - Forvaltning

Hvorfor Open Access?

- Økonomi
 - Det tradisjonelle systemet skaper super-profitt for forleggerne
 - Elsevier: 5 000 000 000 NOK i 2010
 - Utarmer vitenskapen
- Økt tilgang gir vesentlig økt avkastning av vitenskapen (Houghton-rapportene)
 - Breder bruk
 - Raskere tatt i bruk i
 - Forvaltning
 - Vitenskap
 - Utdanning
 - Næringsutvikling
 - Profesjonsutøvelse

De ulike varianter av Open Access

- Publisering i Open Access-tidsskrifter
- Egenarkivering i vitenarkiver (institusjonelle eller emnebaserte arkiver)
- Tjenester som bidrar til spredning (som NORA, BASE, DRIVER, DEEP)
- Ulike «grader» av OA
 - CC BY: forfatteren forbeholder seg kun retten til å bli angitt som opphavsperson, alle kan ellers gjøre det de vil med verket
 - «Tidsskriftets» versjon: Man kan lese gratis, så lenge Lægeföreningen vil det – men ikke noe annet.
 - De fleste et sted i mellom disse variantene
- Et meningsfylt OA-begrep
 - Videre distribusjon tillatt
 - Ikke-kommersiell bruk tillatt

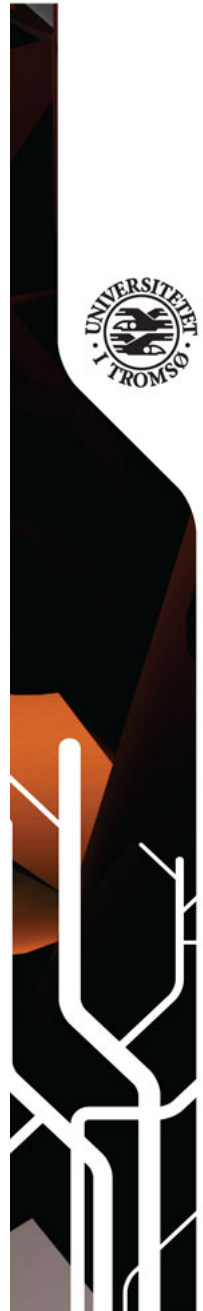
Open access (OA) i to hovedvarianter

- Vitenarkiver
 - Kopier av formelt publisert materiale
 - Gråmateriale, dvs. institusjonsmateriale som ikke har hatt effektiv distribusjon
- Open Access-tidsskrifter
 - Redaksjonelt lik tradisjonelle tidsskrifter
 - Fri tilgang for lesere til innholdet
 - Finansieringen må skje på andre måter enn ved abonnement og leserbetaling

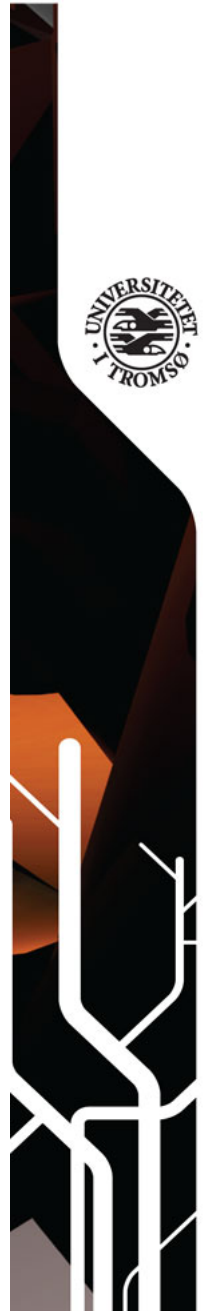
Egenarkivering i vitenarkiver

- Forfatteren legger en kopi av en formelt publisert artikkel i et vitenarkiv
 - institusjonelt: Munin, DUO, Diva, BORA, Blix osv.
 - fagspesifikt: arXive, RePec
- Kreves av en del finansierer
 - NIH, EU FP7, Wellcome Trust, Norges forskningsråd
 - Stadig flere kommer med slike krav
- Tillates av flertallet av forleggere/tidsskrifter dog med en del forbehold, karensmåneder eller formkrav
- Gjelder også «gråmateriale» som masteroppgaver, rapportserier, doktoravhandlinger hvor forfatter og institusjon sitter på rettighetene

Behovet

- Viktig å synliggjøre forskningen
 - legitimere samfunnets ressursbruk
 - markedsføring av institusjonen
 - artiklene svært viktig å få med
- Behov for å etterleve krav
 - stadig flere som finansierer forskning krever egenarkivering
 - vi må regne med stadig tøffere oppfølging av at man etterlever kravene
 - policykrav fra KD
 - rapportering og oppfølging mht. OA
- Ønske om effektiv distribusjon
 - OA er også en infrastruktur!
- CRISStin den eneste tenkelige løsningen mht. datafangst
 - Må markedsføres av flere til flere

Og hva krever oppdragsgiverne?

- Stadig flere oppdragsgivere krever at det de finansierer skal gjøres tilgjengelig i OA
 - Enten ved OA-publisering
 - eller ved egenarkivering
 - minimum av siste fagfelleverderte manus
 - etter maks et gitt antall måneder fra utgivelsen
 - Ofte må også det som er OA-publisert, egenarkiveres
- Universitetet i Tromsø har en OA-policy
 - Trådte i kraft 14.10.2010
 - "UiT har som hovedregel at studenter og forskere egenarkiverer sine publikasjoner i Munin."

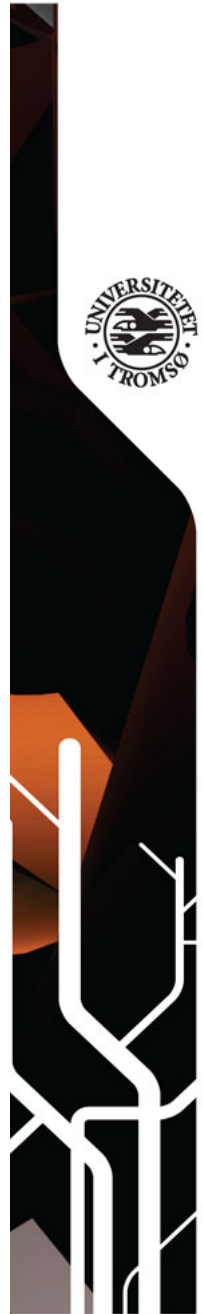
Andre oppdragsgivere

- Forskningsrådet
 - Mildt krav om egenarkivering eller OA-publisering
- NIH (National Institutes of Health)
 - Amerikansk lov krever at det de finansierer, skal finnes OA etter maks 12 måneder
- Wellcome Trust (stor finansør i UK)
 - Forutsetning for midler at publikasjonene er OA etter maks 12 måneder
- EU 7 rammeprogram og ERC
 - 20 % av midlene kommer med "Special Clause 39"
 - OA etter maks 12 måneder
 - Forskere **skal** vurdere OA ved valg av publiseringskanal
 - Dette er en integrert del av kontrakten, og skal overholdes

Special Clause 39

- In addition to Article II.30.4, *beneficiaries* shall deposit an electronic copy of the published version or the final manuscript accepted for publication of a scientific publication [...] published before or after the final report in an institutional or subject-based repository at the moment of publication.
- *Beneficiaries* are required to **make their best efforts** to ensure that this electronic copy becomes freely and electronically available to anyone through this repository:
 - immediately if the scientific publication is published "open access", i.e. if an electronic version is also available free of charge via the publisher, or
 - within [X1] months of publication.

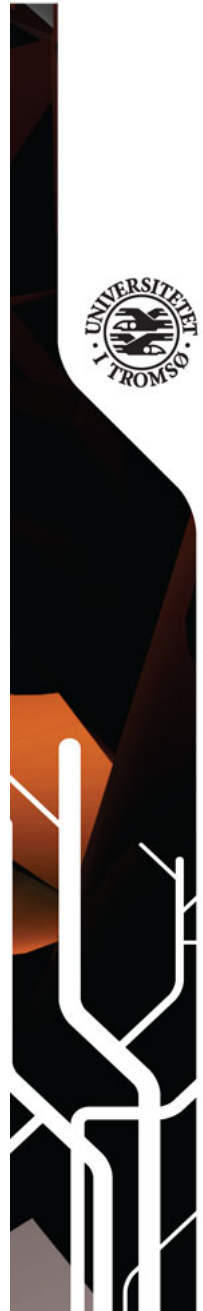
"Best effort"

- "Best effort" formulation strongly encourages researchers and publishers to comply while guaranteeing scientific and academic freedom
- Details to researchers on how to fulfill 'best effort' to be provided in FP7 IPR Guidelines
- Making "best efforts":
 - Seeking information on publishing models and copyright/licensing policies of the journal(s) to which authors plan to submit [...]
 - If publishers' policies do not allow compliance with grant agreement, authors should negotiate an amendment or request an authorisation to self-archive within the specific embargo period
 - If negotiations are unsuccessful, researchers should consider submitting to another journal
 - If they cannot comply with special clause, beneficiaries should inform the Commission and provide publisher's letter of refusal

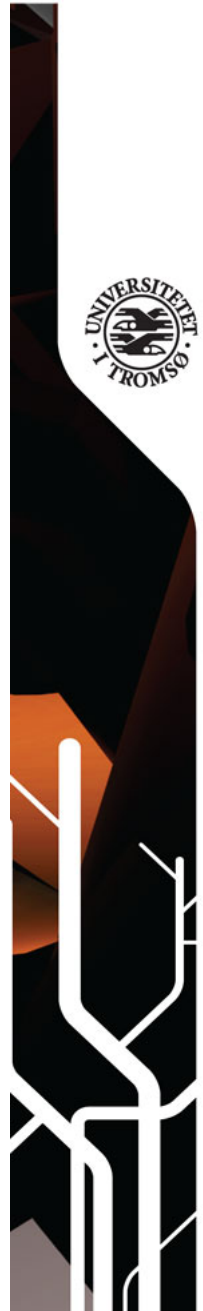
The contracts

- Many publishers require authors to sign an agreement by which authors **transfer their copyrights to publishers and thereby exclude publication elsewhere**. This type of agreement **may also limit authors' rights to deposit articles** into openly accessible repositories (open archives) upon publication.
- The obligations defined in the EC grant agreement are **not affected** by any subsequent publication (or other) agreement [...]. It is **the participants' responsibility to ensure that any subsequent agreement** they might enter into with a publisher **does not conflict with the EC grant agreement provisions**

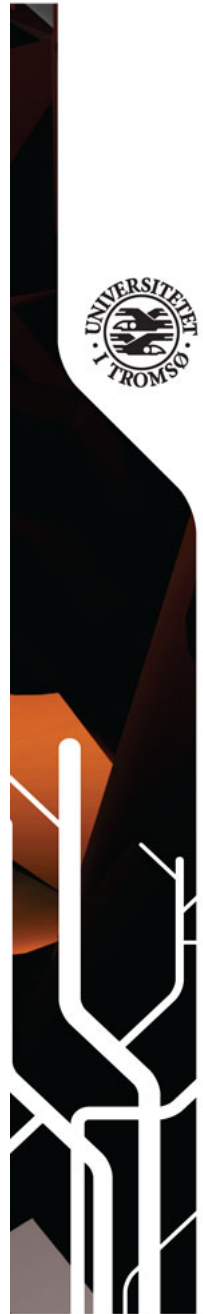
OpenAI RE (plus)

- Open Access Infrastructure for Research in Europe
- FP7-finansiert prosjekt
 - Skape en teknisk infrastruktur
 - Muliggjør egenarkivering også for forfattere uten vitenarkiv – orphan archive
 - Gjøre det mulig for EU å følge opp om OA-kravene blir oppfylt av det enkelte prosjekt
 - Synliggjøre EU-finansiert forskning i egen portal
 - Skape en informasjonsinfrastruktur
 - NOADs (National Open Access Desks) i alle deltakerland
 - UiT er norsk NOAD og norsk prosjektdeltaker
- Deltakelse fra samtlige EU-land pluss noen til

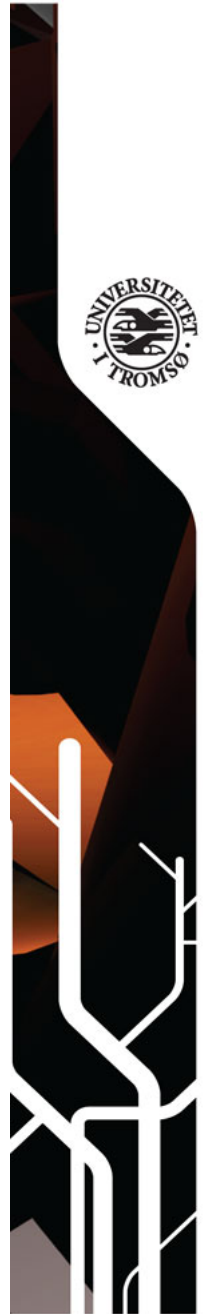
Hva skjer?

- NIH (National Institutes of Health)
 - OA har vært et krav (lov) i flere år
 - Oppfyllelsen har ikke vært tilfredsstillende
 - Hardere oppfølging av prosjekter som starter fra og med 1. juli 2013:
 - Fremdriftsrapporter som inneholder publikasjoner som ikke er OA vil resultere i at ytterligere utbetalinger stopper i påvente av at forholdet bringes i orden
 - eller man har en god forklaring. NIHs eneste eksempel på en slik: (<http://grants.nih.gov/grants/guide/notice-files/NOT-OD-12-160.html>)
 - “a satisfactory explanation (e.g., the sole author has passed away before they were able to process the manuscript for posting to PubMed Central)”

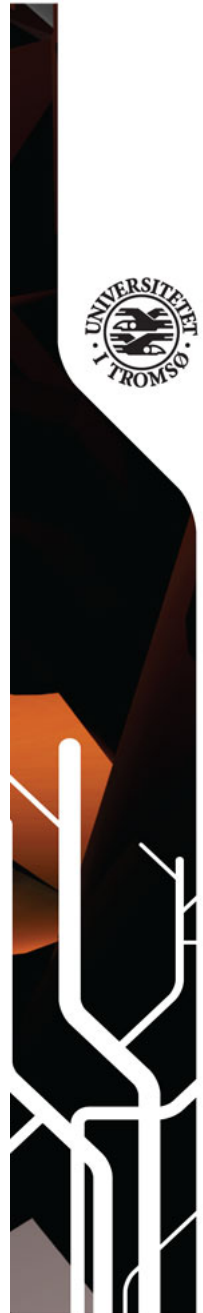
EU Horizon 2020

- 100 prosent av midlene med OA-krav
- Ikke lenger best effort
 - Manglende OA er brudd på kontrakten
- Prosjektmidler blir holdt tilbake
 - Må dekkes av ansvarlig forskers institusjon?
- EU har ikke tenkt å inngå avtale med Elsevier
 - Elsevier dermed ikke en aktuell forlegger for manus som er EU-finansiert

Wellcome Trust

- Krever CC BY-lisens om de skal betale for OA-publisering
 - Det gjør RCUK også
- Holder tilbake penger om artikler ikke er gjort OA
 - Til dette bringes i orden
 - Fornyelser eller nye søknader behandles ikke før tidligere avtaler er ordnet
 - Artikler som skulle vært OA, men ikke er det, tillates ikke tatt med i publikasjonslister i nye søknader

Norges forskningsråd

- Ikke helt klart ennå
 - men de planlegger innskjerpinger
- Policygjennomgang i løpet av 2013
- Verktøy for oppfølging via CRISTin i løpet av 2013

Spådom:

- De vil holde tilbake sluttoppgjør dersom OA-kravet ikke er oppfylt
- De vil bli strengere, om ikke helt på linje med EU/NIH

Så derfor:

- Forskerne må læres å planlegge sin publisering med tanke på ev. OA-krav
 - Ellers stor økonomisk risiko for institusjonene
 - Og også for forskeren – institusjonen kan kreve regress, og avskjedige ansvarlige
- Vi har en rolle i å formidle hva kravene er
 - Og hva konsekvensene er
 - Og hva alternativene er
 - Publisering i OA-tidsskrifter
 - Publisere i tidsskrifter som tillater grønn egenarkivering
 - Finne penger til hybridopsjoner
- Institusjoner må vurdere fond for å finansiere betal-OA

Mer info?

Emma Margret Skåden emma-margret.skaaden@uit.no 77 64 49 02

Leif Longva leif.longva@uit.no 77 64 62 55

Jan Erik Frantsvåg jan.e.frantsvag@uit.no 77 64 49 50

Stein Høydalsvik stein.hoydalsvik@uit.no 77 64 63 46